Sector en onderwijs pakken samen personeelstekort aan

‘We hebben elkaar nodig’

De agro- en tuinbouwsector en de groen-onderwijsinstellingen bundelen hun krachten om een dreigend personeelstekort voor te zijn. Dat hebben ze vastgelegd in een manifest.

LTO Nederland-voorzitter Noud Janssen ondertekent het manifest; even later zullen v.l.n.r. Medy van der Laan (AOC Raad), Steven Lak (gezamenlijke productschappen), Ruud Galle (NCR) en Vinus Zachariasse (Groene Kennis Coöperatie) volgen

TEKST EN FOTOGRAFIE
pieter boetzkes

‘Tot een paar jaar geleden had ik personeel zat, nu ligt het heel anders”, zegt Siemen Ruiter. Die vaststelling geldt niet alleen voor hem als witlofteler, maar ondertussen voor vrijwel de hele agro- en tuinbouwsector. En voor de toekomst wordt de situatie er niet beter op. Ruiter, ook provinciaal voorzitter LTO Noord-Holland en voorzitter Raad van Toezicht van Clusius College, was een van de sprekers op de tweede onderwijsdag van LTO Noord die LTO Nederland en de Groene Kennis Coöperatie op 24 maart gezamenlijk organiseerden. Waarom gezamenlijk? Beide maken zich grote zorgen over de kleine opleidingen voor de primaire productie. Met de AOC Raad, de Nationale Coöperatieve Raad voor land- en tuinbouw en de gezamenlijke productschappen ondertekenden ze het manifest ‘Goed onderwijs voor vitale agro- en tuinbouwsectoren’. ‘De agro- en tuinbouwsectoren en het groene onderwijs slaan de handen ineen om de tekorten aan goedgekwalificeerde medewerkers op de arbeidsmarkt het hoofd te bieden’, valt daarin te lezen. Statistieken en de beeldvorming van de sector maken duidelijk dat het hoog tijd is.

Weinig studenten

In 2015 is er in Nederland een verwacht tekort van een half miljoen werknemers waarvan 300.000 hoog opgeleid. Vergrijzing, de beperking van immigratie en toename van emigratie zullen ertoe leiden dat de omvang van de beroepsbevolking in ons land verder zal dalen.

100 à 120.000 van dat half miljoen tekort zijn arbeidsplaatsen in de agro- en tuinbouwsector: de glastuinbouw, pluimveehouderij, akkerbouw, melkvee- en varkenshouderij en loonwerk bijvoorbeeld. Daar is de situatie nu al nijpend omdat de aoc’s en het groene hbo als ‘hofleverancier’ bij lange na niet kunnen voldoen aan de vraag naar gekwalificeerde bedrijfsopvolgers en medewerkers. De sector telt bijna 50.000 bedrijven met ruim 90.000 medewerkers. Jaarlijks zijn tweeduizend opvolgers nodig en het aantal vacatures voor medewerkers bedraagt ongeveer 9000 per jaar. Een deel daarvan betreft overigens vacatures voor ongeschoolde arbeid.

> *“Slechts twintig procent van de vacatures in de agro- en tuinbouwsectir kan op dit moment worden ingevuld door afgestudeerden van ‘hofleverancier’ groen onderwijs.”*

Volgens cijfers van de Groene Kennis Coöperatie volgden in 2007 ongeveer 3000 studenten opleidingen in de primaire productierichtingen. In 1985 waren dat er nog 9000. Dat komt ongetwijfeld ook door het slechte imago van de land- en tuinbouw. De jaarlijkse gediplomeerde uitstroom van die 3000 studenten is ongeveer 1125. Voor sommige sectoren zoals de geitenhouderij en vleeskalveren- en vleesveehouderij is er zelfs helemaal geen gediplomeerde uitstroom.

Volgens de Groene Kennis Coöperatie kan daarmee slechts twintig procent van de vacatures op dit moment worden ingevuld door afgestudeerden van het groen onderwijs. Dat is niet alleen een groot probleem voor bedrijven, maar ook voor de scholen zelf. Weinig – en in een paar gevallen zelfs geen – studenten voor deze opleidingen, betekent dat het voor aoc’s en groene hbo-instellingen steeds moeilijker wordt om de specifieke voorzieningen, vakkennis en docenten voor deze richtingen te behouden.

Fun-opleidingen

Bedrijfsleven en groen onderwijs zijn zich ervan bewust dat ze samen een probleem hebben, legde CvB-voorzitter AOC Oost André Bomers uit tijdens de onderwijsdag. Een volle zaal met minstens zoveel vertegenwoordigers uit de sector als het onderwijs, maakte de ernst van de situatie duidelijk. Het slechte imago van de sector laat zich daarbij niet zomaar *tackelen*, aldus Bomers, maar onderwijs kan volgens hem het bedrijfsleven daarbij wel behulpzaam zijn. Belangrijke uitdaging is volgens Bomers om leerlingen en

Het manifest

De in het manifest vermelde inzet van de organisaties heeft betrekking op vier speerpunten. Dat zijn onder meer een leven lang leren voor medewerkers en zij-instromers door regelmatige om- en bijscholing en een goed aanbod aan opleidingen en een versterking van de kwaliteit van opleidingen voor het agrocluster door differentiatie en verbreding van expertise met meer aandacht voor handel, ict en techniek, logistiek, kwaliteitszorg en ketengericht ondernemerschap.

Verder dienen de informatie voor leerlingen, medewerkers en het imago van agrarische sectoren en onderwijs te worden verbeterd. De manifestpartners gaan nauw samenwerken door lopende campagnes op elkaar af te stemmen. Het imago van het agrarisch bedrijfsleven richting doelgroepen basis-, voortgezet en beroepsonderwijs, studenten, ouders en intermediairs moet worden versterkt.

Nieuwe en betrouwbare kennis moet snel zijn weg vinden naar de bedrijven, in lespakketten voor leerlingen en scholingsarrangementen voor medewerkers, staat in het manifest. Om de onderlinge kennisuitwisselingen tussen onderwijsinstellingen en de beroepspraktijk te bevorderen willen de vijf ondertekenende partijen netwerken gaan opzetten van ondernemers, onderwijs, onderzoek om te komen tot een sterkere kennisinfrastructuur.

De volledige tekst van het Manifest goed onderwijs voor vitale agro- en tuinbouwsectoren’ is beschikbaar op de website van de Groene Kennis Coöperatie (www.gkc.nl / Uitgelicht).

Siemen Ruiter (l), voorzitter LTO Noord provincie Noord-Holland, ingesprek met een LTO-collega en Inholland-docent Hans Ligtenberg

studenten die voor groene '*fun*-opleidingen' hebben gekozen een duidelijk toekomstperspectief te bieden door beeld en werkelijkheid dichter bij elkaar te brengen. "Met een leer- en werkomgeving die spannend en attractief is, waar studenten de ruimte krijgen zich te ontwikkelen, zelfstandig kunnen werken, mensen kunnen ontmoeten en met nieuwe technologieën in aanraking komen." Groene onderwijsinstellingen zullen daarvoor zelf orde op zaken moeten stellen, aldus Bomers. Docentstages, kenniskringen, praktijknetwerken en clusters van beroepspraktijkvorming moet ervoor zorgen dat het onderwijs – met name bij kleine opleidingen – de ontwikkelingen in de beroepspraktijk kunnen bijhouden. Concentratie en taakverdeling van opleidingen binnen en met naburige aoc's en samenwerking met niet-groene onderwijsinstellingen moeten daarbij niet geschuwd worden.

Cultuuromslag

"Als we mensen aannemen, willen we aan hen verdienen", aldus ondernemer Siemen Ruiter. Dat brengt volgens hem ook verplichtingen met zich mee. "We moeten zorgen voor goede opvang en een goede opleiding en betaling." Ook moeten bedrijven in de agrarische sector volgens hem zorgen dat ze zichtbaar zijn voor jongeren, zodat die nadenken over een loopbaan in de land- en tuinbouw. "Door het aanbieden van stages en leerplekken en door mogelijkheden voor bedrijfsbezichtiging te bieden." In zijn rol van bestuurder bij LTO en toezichthouder bij Clusius College vindt hij het belangrijk om samen met scholen te zorgen voor toename van het aantal leerlingen. "Niet alleen leerlingen voor opleidingen voor de primaire productiesector, maar ook leerlingen die affiniteit hebben met de groene sector." Ook meewerken aan de cultuuromslag binnen het onderwijs, past volgens hem bij zijn rol. "De instellingen moeten veel meer de samenwerking zoeken met het bedrijfsleven en er moet gekeken worden hoe leidinggevenden en docenten dichter bij ondernemers en de praktijk kunnen staan."

Te gemakkelijk

Het realiseren van de intenties zoals die in het manifest zijn beschreven, zal een flinke inspanning van onderwijs en bedrijfsleven vragen, zo werd tijdens de onderwijsdag meerdere malen benadrukt. Individuele bedrijven zullen de boodschap van hun bestuurders ter harte moeten nemen en hun verantwoordelijkheid dienen te nemen. En dat geldt evenzeer voor aoc's en groene hbo-instellingen. Vanuit die hoek viel overigens ook een kritische noot te horen. "Laten wij ons als onderwijs niet te veel een probleem aanleunen dat niet van ons is?", vroeg docent Ligtenberg van hogeschool Inholland-Delft zich af tijdens een van de workshops na het plenaire gedeelte. Zijn opvatting dat de werkgevers in de sector er op deze manier te gemakkelijk vanaf komen, werd niet gedeeld door AOC Raad-voorzitter Medy van der Laan. "We werken met publieke middelen en dus hebben we de taak om de economie te helpen. De afgelopen dertig jaar heeft de overheid dit ondersteund. Nu er bezuinigd moet worden, begint het te kantelen en moet de sector natuurlijk ook wel zijn verantwoordelijkheid nemen."

advertentie

Adverteren?

Het tijdschrift vakblad groen onderwijs is het enige blad dat zich speciaal richt op het groen onderwijs en agrarische belangenorganisaties. Het verschijnt 15 maal per jaar. Met Vakblad Groen Onderwijs kunt u dus gericht deze doelgroep benaderen.
Voor inlichtingen over advertentiemogelijkheden, vraag naar:
Pieter Boetzkes, Tormentilbeek 8
5709 PK Helmond
Telefoon (0492) 55 69 03
Fax (0492) 55 69 04
E-mail info@groenonderwijs.nl.

S[i]LO

Verschijningstabel 2011

Editie	Sluitingsdatum	Verschijning
6	26-04-2011	04-05-2011
7	31-05-2011	08-06-2011
8	14-06-2011	22-06-2011
9	28-06-2011	06-07-2011
10	30-08-2011	07-09-2011
11	20-09-2011	28-09-2011
12	11-10-2011	19-10-2011
13	08-11-2011	16-11-2011
14	22-11-2011	30-11-2011
15	13-12-2011	20-12-2011